

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ และการเงินในภูมิภาคเอเชีย

ใฝ่ยามที่เศรษฐกิจสหรัฐและยุโรปกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ บทบาทของกลุ่มประเทศเอเชียซึ่งพื้นฐานทางเศรษฐกิจยังดีอยู่ได้รับการคาดหมายว่าจะก้าวขึ้นมาเป็นบทบาทสำคัญในการพยุ่งเศรษฐกิจโลก ซึ่งในปัจจุบันเศรษฐกิจเอเชียทั้งประเทศในกลุ่ม AEC รวมถึงประเทศเอเชียตะวันออก (จีน เกาหลี และ ญี่ปุ่น) ได้ทวีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยสูงขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในด้านของการเป็นตลาดส่งออกสินค้าและบริการ (โดยเฉพาะในบริการท่องเที่ยว) และในด้านของการเงินลงทุนจากต่างประเทศในตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้นประเด็นหลักที่ผมจะพูดถึงในวันนี้ จะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเงินระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกครับ

ที่ผ่านมาประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัน โดยกลุ่มความร่วมมือที่สำคัญได้แก่ กลุ่ม ASEAN ซึ่งได้พัฒนาขึ้น จากกลุ่มที่เน้นความร่วมมือทางการเมืองในช่วงสงครามเย็นเป็นกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจและปัจจุบันกำลังมุ่งเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ ASEAN Economic Community (AEC) นอกจากนี้ ยังมีความร่วมมือระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก อาทิ ASEAN+3 ซึ่งรวมประเทศจีน เกาหลี และ ญี่ปุ่น หรือกลุ่ม APEC และกลุ่ม Trans-Pacific Partnership (TPP) ซึ่งรวมประเทศสหรัฐและประเทศอื่นๆ ในทวีปอเมริกาเข้าอยู่ในกลุ่มด้วย โดยการรวมกลุ่มของประเทศในเอเชียได้

มีความคาดหวังว่าจะสามารถพัฒนาต่อไปเป็นกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีความแน่นแฟ้นมากขึ้นเหมือนในกรณีของกลุ่มประเทศยุโรป

ดังนั้น ประเด็นด้านความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย จึงมีความสำคัญและถูกกล่าวถึงในการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมักนิยมคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficients) ของตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคระหว่างประเทศ เช่น อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือตัวแปรตลาดการเงิน เช่น ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ เพื่อเป็นตัวแทนระดับความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการเงิน ซึ่งในกรณีของประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออก ผลการศึกษาของ Rana (2007) ได้แสดงให้เห็นถึงระดับความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้นในช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในกรณีของกลุ่มประเทศ AEC

อย่างไรก็ตาม ได้มีการตั้งคำถามว่าการเพิ่มขึ้นของค่าสหสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศนี้ แสดงถึงแนวโน้มความแน่นแฟ้นทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือสะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นเพียงชั่วคราว เนื่องจากผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก เช่น วิกฤตการเงินสหรัฐ ในปี 2008 หรือวิกฤตหนี้สาธารณะของประเทศยุโรป ซึ่งก่อให้เกิดความผันผวนแพร่กระจายไปยังภูมิภาคอื่นๆ กล่าวคือ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศต่างๆ มีการเคลื่อนไหวขึ้น-ลงในทิศทางเดียวกันในช่วงที่เกิดปัญหาตลอดจนช่วงที่ปัญหาคลี่คลาย

จากคำถามดังกล่าว ผมได้ทำการศึกษาการเชื่อมโยงของเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย โดยวัด

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชีย

ระดับความเชื่อมโยงจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แปรผันความช่วงเวลา (Dynamic Correlation) พบว่า “ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในกลุ่ม AEC ที่ผ่านมา ไม่ได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่พบว่าการเพิ่มขึ้นชั่วคราวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจเอเชียปี 1998 และช่วงวิกฤตเศรษฐกิจสหรัฐ ปี 2008 ซึ่งระดับของค่าสหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นในช่วงดังกล่าวจะค่อยๆ ลดลงกลับเข้าสู่ระดับปกติภายในระยะเวลาประมาณ 1-2 ปีให้หลัง”

นอกจากนี้ “ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียและประเทศสหรัฐ ก็ได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ยกเว้นในกรณีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างจีนและสหรัฐ”

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในกลุ่ม AEC โดยเฉพาะไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย กับประเทศในเอเชียตะวันออก ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน และเกาหลี จะพบว่าระดับความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา และเมื่อพิจารณาในกรณีของตลาดหลักทรัพย์ในทุกๆ ประเทศเอเชียตะวันออกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจนในทุกกรณี

ดังนั้น ผลการศึกษาดังกล่าวมีนัยสำคัญในเชิงของทิศทางการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งในกรอบ AEC และ FTA อื่นๆ ที่สำคัญดังนี้

ประการแรก จากการที่ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม AEC กับประเทศจีน-เกาหลี-ญี่ปุ่น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ศ...ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์
ผู้อำนวยการหลักสูตร
เศรษฐศาสตร์การเงิน
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ นิด้า
www.econ.nida.ac.th

อย่างต่อเนื่อง

ประเทศในกลุ่ม AEC ควรเพิ่มความสำคัญในการสร้างกรอบความร่วมมือกับประเทศดังกล่าว นอกเหนือจากความร่วมมือภายในกลุ่ม นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการขยายเขตการค้าเสรีกับประเทศเหล่านี้มากกว่าให้ความสำคัญกับสหรัฐ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าขนาดของความสัมพันธ์ไม่ได้มีการเพิ่มขึ้นในช่วงที่ผ่านมา

ประการที่สอง จากการที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกลุ่ม AEC ด้วยกันไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัย ดังนั้นจึงอาจต้องใช้เวลาในการเพิ่มระดับความร่วมมือระหว่างกัน เช่น การมีนโยบายเศรษฐกิจร่วมกันดังเช่นประชาคมยุโรปคงต้องอาศัยเวลาอีกพอสมควร

ประการสุดท้าย จากผลการศึกษาที่พบว่าขนาดของความสัมพันธ์จะเพิ่มขึ้นมากกว่าปกติในยามที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกๆ ของการเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย คือการพัฒนากลไกความร่วมมือและช่วยเหลือกันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกในช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เพราะผลกระทบจากประเทศหนึ่งจะเชื่อมต่อไปยังประเทศอื่นๆ ได้อย่างรวดเร็ว แม้ว่าในช่วงปกติเศรษฐกิจจะมีขนาดความสัมพันธ์ไม่มากก็ตาม

สำหรับผู้ที่สนใจรายละเอียดเกี่ยวกับการศึกษาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศในเอเชียตะวันออก สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Sethapramote and Prukumpai (2012) “Exploring the Dynamic Interdependence in the East Asian Economies” ○